



PAGÈS JORDÀ NO
PUBLICAVA CAP
NOVEL·LA DES D'ELS
JUGADORS DE WHIST"
(2009). CRISTINA CALDERER

La terra de ningú dels quaranta

◆◆◆◆◆ Pere Antoni Pons

A *Dies de frontera* Vicenç Pagès Jordà novel·la el trànsit entre l'últimíssima joventut i una edat adulta que té pressa per imposar els seus compromisos i que es nega en rodó a continuar sent posposada. En Pau, professor d'institut, i la Teresa, administrativa d'un centre cultural, fa deu anys que estan junts, voregen la quarantena i se senten en terra de ningú: massa grans "per anar a buscar-se la vida al Canadà", massa joves "per tenir un pis en propietat". Poc impetuosos, sense cap gran ambició que els estimuli o redimeixi, la flonjor de caràcter els converteix en víctimes propícies de la inèrcia i la rutina. El tedi diguem-ne matrimonial –que, segons un personatge secundari, només es pot solucionar tenint fills o cometent adulteri– els va rosegant per dintre. Fins que una "relliscada" del Pau ho fa saltar tot pels aires i transforma la decepció i el malestar soterrats en una crisi en tota regla.

La *frontera* del títol té un doble significat evident. D'una banda, fa referència a l'impàs biogràfic i existencial dels protagonistes, finalment atrapats per l'obligació de prendre unes decisions que determinaran la resta de les seves vides: si tenir fills o no tenir-ne, si seguir amb la parella o reinventar-se en solitari, si conformar-se amb el que hi ha o arriscar-se a trobar alguna cosa diferent i qui sap si millor... De l'altra, fa referència a un espai geogràfic, concretament al pas fronterer de la Jonquera, l'escenari d'un dels moments de canvi més traumàtics en la història del país –per allà partiren cap a l'exili milers de republicans que el gener de 1939 fugien de les tropes de Franco– i el lloc on el juliol del 2013 la Teresa fa una estada d'un parell de dies, durant els quals es planteja com fer front a la nova etapa que s'obre (o no) davant seu.

Els materials tècnics i argumentals que formen *Dies de frontera* resultaran molt familiars als lectors de *La felicitat no és completa* i *Els jugadors*, però depurada". ◆◆

gadors de whist, les anteriors novel·les de Pagès Jordà. Totes tres retraten la generació nascuda entre principis dels 60 i principis dels 70 –desfics, hobbies, dilemes, dubtes, expectatives, frustracions, canvis de gustos i de costums...– i ho fan des de la riquesa textual –informacions de Facebook, excursos històrics, converses de WhatsApp, cites de llibres, cançons i pel·lícules– i amb una estructura calidoscòpica. En aquest cas, l'estructura està construïda a partir de més d'un centenar de capítols, alguns d'extensió molt breu, que van dibuixant i redibuint la complicada relació entre en Pau i la Teresa. Aquesta mena de novel·les, molt obertes i plenes de ramificacions, poden fer la impressió de tenir alguns capítols sobers, si més no als lectors que prefereixen els arguments que van de cara a baraca. Però Pagès Jordà demostra que, en una novel·la, res no és superflu, si és intel·ligent (o entretingut) i està ben escrit.

'Estudiar' els personatges

Un dels punts forts de *Dies de frontera* és el narrador. A l'escena inicial ens presenta una dona i un home que s'estan besant. I ens indica: "En els pròxims capítols mirarem d'esbrinar com és que aquesta parella s'està besant en els primers paràgrafs". A partir d'aquí, ens endinsarem en el món i ressegüim la trajectòria d'uns personatges de qui passarem de no saber-ne res a saber-ho tot. Ben bé com si els haguéssim estudiat. El verb no és gens exagerat. El narrador, sempre amè, en ocasions didàctic, té un dring entre cerimoniós i encuriós, com de documental. Això sí: la seva veu i la seva mirada són empàtiques, no fan pensar en un entomòleg sever o gèlid sinó en un observador còmplice i comprensiu, que s'expressa en una prosa esplèndida –precisa, densa– i que ofereix una visió fascinant del món i l'època que ens ha tocat viure. Un premi Sant Jordi excel·lent. ◆◆

hi ha un altre 1 + 1...", avança l'autor, tot i que s'atura abans de revelar la combinació definitiva. Hi havia dos altres reptes que l'autor es va proposar: "A diferència d'*Els jugadors de whist*, volia que no hi hagués cap mort i que els personatges principals no tinguessin cap fill. En parlen força, però no s'acaben de decidir".

En Pau i la Teresa es coneixen en un concert de Wagner Pa i Brazuca Matraca, a l'Acústica de Figueres, però han crescut a la dècada dels 90, quan "ser jove havia perdut els components èpics". "No sé si aquesta èpica hi va ser mai –matisa–. Els que érem joves als 80 mitificàvem els 70, i els dels 70 es miraven amb enveja els 60, que és quan va començar tot. L'autenticitat va ser anterior a nosaltres".

Localisme, fragmentació i joc

Tot i l'abundància de referències musicals, cinematogràfiques i literàries –un tret que comparteix amb *Els jugadors de whist*, que es va convertir ràpidament en un fenomen de boca-orella–, Pagès Jordà no creu

que la seva última novel·la sigui generacional. "*Dies de frontera* se'l pot llegir igual algú que tingui 20 anys o 70. No cal tenir una edat concreta ni ser del mateix lloc que jo per entendre-la –assegura–. Quan vaig començar a escriure, pensava en lectors més friquis. Hi ha hagut una progressió cap a una franja de públic més àmplia". L'escriptor fa una petita repassada als seus llibres per demostrar la coherència del seu discurs: "Vaig començar amb contes fantàstics, *Cercle d'infinites combinacions* (1990). A poc a poc va començar a aparèixer Figueres, la vida quotidiana i una certa fragmentació. A *La felicitat no és completa* (2003) ja hi havia tres elements importants: localisme, discurs fragmentat i joc. Més endavant hi vaig aprofundir a *El poeta i altres contes* (2004) i a *Els jugadors de whist*. *Dies de frontera* és la culminació del que he fet fins ara, per a mi és l'últim pas. Em va agradar molt el que en va dir Màrius Serra: deia que la novel·la era com *Els jugadors*, però depurada". ◆◆

"SI COMPARÉS LA NOVEL·LA AMB UNA MELODIA, SERIA POC ENGANXOSA, PERÒ TINDRIA IMPROVISACIONS QUE TORNARIEN AL TEMA PRINCIPAL", DIU L'AUTOR

Italo Calvino

"El tren és el mitjà de transport que genera més expectatives sentimentals", llegim en un dels fragments de la novel·la. És precisament en un tren on la Teresa coneixerà el Cosme. Pagès Jordà ho aprofita per repassar contes ambientats en un tren: hi surten Woolf, Pla i Calvino.



UNA IMATGE DE FRONTERA DE 'NO ÉS PAÍS PER A VELL'S', DELS COEN. MIRAMAX